

Riigihangete Vaidlustuskomisjon
vako@fin.ee

08.04.2024

Vaidlustaja: AS Atea
Registrikood: 10088390
Järvevana tee 7b, Tallinn
esindaja: vandeadvokaat Marko Mehilane
marko@heedentsik.ee

Hankija: Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus
Registrikood: 77001613
Lõõtsa 8a, Tallinn
hanked@rit.ee

Kolmas isik: Green IT OÜ
Registrikood 11306239
info@greenit.ee
esindaja: Asko Pukk
asko.pukk@greenit.ee

Telia Eesti AS
Registrikood: 10234957
hange@telia.ee

AS SEB Liising
Registrikood 10281767

Riigihange: Sülearvutite ja tahvelarvutite ostmise ja rentimine raamlepinguga (viitenumber 263728), osa 3 (sülearvuti klass 2 soetus)

KOLMANDA ISIKU TÄIENDAV SEISUKOHT, MENETLUSKULUDE TAOTLUS JA NIMEKIRI

Kolmas isik täpsustab oma 28.03.2024 esitatud seisukohta alljärgnevalt:

Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamine

1. Sülearvuti klaviatuur

- 1.1. Vaidlustaja läbiv seisukoht on, et Hankija oleks pidanud klaviatuuri vastavuse kontrollimisel lähtuma EVS 8:2008 standardist „Infotehnoloogia reeglid eesti keele ja kultuuri keskkonnas“. Hankija ei ole tehnilises kirjelduses sellest standardist lähtumist nõudena kehtestanud ega saanud seega ka sellest vastavuse kontrollimisel lähtuda.
- 1.2. Riigihanke alusdokumentide (edaspidi RHAD), sh tehnilise kirjelduse (edaspidi TK) tõlgendamisel on kohtu- ja vaidlustuspraktikas kujundatud seisukoht, et RHAD on käsitatavad avalikkusele suunatud tahteavaldusena, mistõttu tuleb neid tõlgendada nii, nagu mõistlik isik neid mõistma pidi. Seejuures tuleb „mõistlikuks isikuks“ pidada **hankeesemega seonduva valdkonna spetsialiste** (Tartu Ringkonnakohus 20.12.2013, 3-13-2040, p-d 20–21; VAKO 28.09.2017, 129-17/188794, p 22; 19.03.2018, 25-18/192753, p 15; VAKO 13.09.2019, 137-19/208969 p 20).
- 1.3. Hankeesemega seonduva valdkonna spetsialistina peab ka Vaidlustaja teadma, et seda, milline on Eesti paigutusega klaviatuur, ei määra standard, st standard ei ole õiguslikult siduv. Ka standardis võib tõepoolest ette näha, milline on eesti paigutusega klaviatuuril tähtede, numbrite ja sümbolite asetus, kuid standardist lähtumine ei ole kohustuslik. Klaviatuuri muudab eesti paigutusega klaviatuuriks tark- ja riistvaralise lahenduse kombinatsioon, mis arvestab Eesti kirjakeele tähtede tavapärasest asetust klaviatuuril.. Selleks, et Windows operatsioonisüsteemi kasutava seadme klaviatuuri kasutada Eesti paigutusega klaviatuurina, tuleb see vastavalt seadistada. Tegemist ei ole igakordselt uudse lahendusega või klaviatuuri teisiti komplekteerimisega, vaid selleks on tootjatel arendatud vastav seadistuse võimalus. See võimaldabki mh saavutada olukorra, kus nt klahvi „Ü“ vajutades tuleb kasutajal ka ekraanile „Ü“ täht.

- 1.4. Vastav Eesti paigutusega klaviatuuri seadistus tehakse ka juhul, kui juba valmis (muu keele paigutusega) klaviatuuri osas soovitakse Eesti paigutus saavutada koos klahvidele kleebiste paigaldamisega – st eestikeelne paigutus ei saavutata ka sel juhul üksnes kleebise paigaldamisega, vaid tuleb teostada ka vastav tarkvaraline seadistus. Selle seadistuse näol on aga tegemist väga kindla, tootja poolt ette valmistatud seadistusega (Eesti Vabariigi standard ei ole seejuures tootjatele kohustuslik, kuigi Kolmanda isiku poolt pakutud seadme klaviatuuri eesti tähtede paigutus on iseenesest ka standardile vastav – selles vaidlus puudub), mitte erinevate võimaluste kombinatsiooniga, millest pakkuja ise endale sobiva lahenduse koostab.
- 1.5. Seega ei ole Vaidlustaja väited lubamatust ümbertöötlemisest või muust klaviatuuriga manipuleerimisest asjakohased ega vasta reaalsusele sellest, kuidas klaviatuuridel nõutud keelest lähtuv paigutus saavutatakse.
- 1.6. Üks Vaidlustaja põhiväidetest seoses vaidlustusega on, et Kolmanda isiku pakkumus on mittevastav põhjusel, et HP ei tooda sülearvuteid Eesti klaviatuuriga. Tegemist on valeväidetega, millega Vaidlustaja püüab vaidlustuskomisjoni eksitada. Tegelikuses on ka Vaidlustaja ise teadlik, et HP toodab Eesti paigutusega klaviatuuriga sülearvuteid. Mh on HP Kolmandale isikule teadaolevalt vähemalt 27.03.2024 vastuseks Vaidlustaja päringule otsesõnu kinnitanud, et Eesti paigutusega klaviatuuriga seadmeid on võimalik tellida (Lisa 1). Vaidlustaja on täpselt teadnud, kellelt selle kohta küsida, ja on saanud ka vastuse, mida ta püüab maha vaikida.
- 1.7. Kui Vaidlustaja peaks esitama muid kinnitusi, mille kohaselt Eesti paigutusega klaviatuuriga sülearvuteid ei ole võimalik tootjalt HP saada (nt HP hoolduspartneri Fujitsu Estonia AS poolt väljastatuna, mille Vaidlustaja on esitanud käesoleva raamhanke nr 263728 osa 2 vaidlustusmenetluses), on ka need eksitavad. Keegi teine kui tootja ise ei saa anda kinnitusi selle kohta, mida konkreetne tootja toodab või ei tooda, isegi kui tegemist on tootja hoolduspartneriga. Fujitsu Estonia AS on oma vastava ekslikuna väljastatud kinnituse ka nt tagasi võtnud (Lisa 2).
- 1.8. Seega on Vaidlustajal olemas täielik teadmine sellest, et tootja HP toodab mh Eesti paigutusega klaviatuure. Sellele vaatamata jätkab Vaidlustaja vaidlemist ning esitab korduvalt samu väiteid, mis tegelikuses on selgelt ümber lükatud. Hankija on teinud Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamise otsuse õigesti ning Vaidlustaja vastupidised väited on meelevaldsed ja teadvalt ebaõiged.

2. Lisaseadmed

- 2.1. Vaidlustaja esitatud mõõtmisandmed on asjakohatud. Hankija on saanud Kolmanda isiku pakkumuses esitatud andmete alusel kontrollida pakkumuse vastavust. Veelgi enam, Hankija on käesoleva raamhanke nr 263728 osa 2 vaidlustusmenetlus avaldanud, et on Kolmanda isiku esitatud näidisseadme lisaseadme osas läbi viinud ka reaalse mõõtmise (kuigi RHAD seda ette ei näinud), ning saanud USB saatja mõõtmisel selle arvuti korpusest välja ulatuva osa pikkuseks 0,69 cm. Seega on juba osa 2 vaidlustusmenetluse raames tuvastatud, et Kolmanda isiku pakkumuses esitatud andmed ja kinnitused on õiged. Need on õiged ka osa 3 suhtes esitatud pakkumuses.

3. Ekraani valgustugevus

- 3.1. Vaidlustaja väidab läbivalt, kuidas tootja dokumentatsioonis esitatud teave seadme tehniliste parameetrite osas ei vasta tegelikkusele, ning üritab seda tõendada mh viidetega arvamuskirjeldustele. Hankija saab ja peab lähtuma üksnes pakkumuse koosseisus esitatud andmetest ning kellegi (sh vaidlustaja) vastupidine arvamus ei mõjuta ühegi pakkuja pakkumuse sisu. Riigikohus on mh kinnitanud, et hankemenetlus põhineb suurel määral pakkujate ühepoolsetel kinnitustel ja hankija võimalusel neid usaldada (19.12.2019 otsus nr 3-19-1464, p16). Puudub mistahes alus kahelda ka tootja enda poolt esitatud andmetes seadmete ja nende omaduste kohta.

4. Aku mahutavus

- 4.1. Eelmises punktis toodu kehtib ka aku mahutavuse suhtes.
- 4.2. Vaidlustaja arvates tõendab Kolmanda isiku pakutud seadme aku mahutavuse mittevastavust asjaolu, et tootja spetsifikatsioonis on seoses aku mahutavusega märgitud, et tegelik aku energiakasutus võib olla erinev sellest, mida tootja algelt on disaininud („*Actual battery Watt-hours (Wh) will vary from design capacity.*“). Aku nominaalne tootja määratud maht võibki aja jooksul väheneda, sõltudes seejuures mitmest tegurist, mis aku eluiga mõjutavad. See aga ei muuda fakti, milline on algne tootja poolt ette nähtud maht. Kolmanda isiku pakutud seade on täielikult vastav Hankija seatud miinimumväärtusele. Puudub alus kahelda tootja poolt esitatud andmetes seoses aku mahutavusega.

5. Vastavus tehnilise kirjelduse üldistele tingimustele

- 5.1. Seoses Vaidlustaja väidetega, nagu ei oleks Kolmanda isiku pakkumuses seadmete kohta andmed nõuetekohaselt esitatud, ning pakkumus on mittevastav põhjusel, et nõutud andmed ei ole TK p-s 3.9 nõutud tingimustel tootja avalikult veebilehelt kättesaadavad, märgib Kolmas isik järgmist.
- 5.2. TK p-i 3.9 kohaselt peab olema võimalik kontrollida tootja avalikult ja anonüümselt ligipääsetavalt veebilehelt pakutavate asjade detailset tehnilist kirjeldust. TK p-i 3.10 kohaselt peab pakkumus sisaldama sülearvutite täielikku tootja spetsifikatsiooni.
- 5.3. Seega on esmalt ilmselge, et Hankija ei ole asjade „detailset tehnilist kirjeldust“ samastanud „täieliku tootja spetsifikatsiooniga“. TK p 3.9. tuleb mõista seega selliselt, et tootja avalikult veebilehelt peab olema võimalik kontrollida pakutavate asjade tehnilist kirjeldust sellises täpsusastmes, nagu tootja on selle avaldanud. Seejuures peab kirjeldus olema selgelt detailsem kui nt üksnes mudeli nimetus, mis tõepoolest ei oleks käsitletav detailse tehnilise kirjeldusena.
- 5.4. Samas on Hankija TK raames asjade tehniliste tingimuste loetelus ette näinud parameetreid või omadusi, mis ei ole kõik viimse üksikasjani avalikult veebilehel kirjeldatud. Kuna pakkujad ei saa mõjutada tootja veebilehel avaldatud andmete hulka ega täpsusastet, ongi igati arusaadav, et lisaks avalikult veebilehelt kättesaadavale infole vajab Hankija seadme kohta pakkumuse koosseisus täielikku tootja spetsifikatsiooni. See võimaldab pakkujal kirjeldada ka neid andmeid, mida tootja ei ole avalikult veebilehel kirjeldanud (kuid mis siiski on seadmel olemas). Hankijal võimaldab pakkumuse koosseisus esitatav täielik spetsifikatsioon teostada pakkumuse vastavuse kontrolli just pakkumuse, mitte avaliku veebilehe alusel.
- 5.5. Ühtlasi võimaldab TK p 3.10 mõistes pakkumuses kirjeldatav täielik tootja spetsifikatsioon kirjeldada Hankija nõutud erikonfiguratsiooni elemente, mille leidmist avalikult veebilehelt konkreetse hanke tingimustest lähtuva kogumina on põhjendamatult oodata.
- 5.6. TK p-i 3.10 kohaselt tuli lisaseadmete spetsifikatsioon lisada pakkumusse nende olemasolul. Seega oli lubatav ka olukord, kus pakutava lisaseadme kohta spetsifikatsiooni üldse ei esitata. Seega on mh põhjendamatult Vaidlustaja etteheide, nagu ei saaks Hankija Kolmanda isiku pakkumust vastavaks tunnistada põhjusel, et avalikult ligipääsetavalt veebilehelt ei ole leitavad andmed nt selle kohta, kui palju USB saatja arvuti korpusest välja ulatub.
6. Valdkonnas tegutseva eksperdina oskab Kolmas isik hanke tingimuste alusel mudeli täpsusega järeldada, millise tootja seadmeid on hankes pakunud Vaidlustaja. Märkimisväärne on asjaolu, et mitmed Vaidlustaja esitatavad argumendid töötaksid Vaidlustaja vastu, kui kõne all oleks Vaidlustaja pakutud seadme vastavuse küsimus. Näiteks aku mahutavuse küsimuses viidatud märkus („*Actual battery Watt-hours (Wh) will vary from design capacity.*“) esineb sama põhimõttena ka tootja Lenovo toodete spetsifikatsioonides („*Actual battery life will vary depending on many factors such as product configuration, software, wireless functionality, power management settings, and screen brightness.*“¹). Infot selle kohta, kui palju ulatub USB-saatja arvuti korpusest välja, ei ole avaldatud ka Lenovo avalikult veebilehel, nagu ka puudub mudelipõhine info klaviatuuri paigutuse kohta. Seega on kogu vaidlustuse näol tegemist ilmse pahauskusega Vaidlustaja poolt.
7. Ülaltoodu näitab ilmekalt, et vaidlustus põhineb meelevaldsetel tõlgendustel ja järeldustel, millel pole seost seadmete kirjeldamise turupraktikaga, sh sellega, kuidas Vaidlustaja ise oma tooteid kirjeldab. Hankija otsus Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamisel on olnud täielikult õiguspärane.

Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamine

8. Hindamiskriteerium „Ekraani heledustugevus (mõõtmisühik nitt)“.

- 8.1. Vaidlustaja on enda valitud seadme suhtes lasknud teostada ekraani valgustugevuse mõõtmise. Mõõtmistulemuste kohaselt on mõõdetud ekraani keskmine heledus 915 nitti (infot maksimaalse heledustugevuse kohta ei ole Kolmandale isikule avaldatud). Tegemist ei ole Kolmanda isiku poolt Hankijale näidisseadmena esitatud sülearvuti ekraani mõõtmistulemustega, seega tuleks need jätta täielikult tähelepanuta kui asjasse puutumatud. Siiski märgib Kolmas isik vaidlustuskomisjonile selgituseks, et isegi kui Kolmanda isiku pakutud seadme ekraani maksimaalne valgustugevus oleks 915 nitti, oleks Kolmas isik ka sellisel juhul olnud edukaim pakkuja.

¹ Lenovo ThinkPad T14 Gen 4 toote spetsifikatsioon:

https://psref.lenovo.com/syspool/Sys/PDF/ThinkPad/ThinkPad_T14_Gen_4_AMD/ThinkPad_T14_Gen_4_AMD_Spec
https://psref.lenovo.com/syspool/Sys/PDF/ThinkPad/ThinkPad_T14_Gen_4_AMD/ThinkPad_T14_Gen_4_AMD_Spec.pdf, lk 3 ja 4

8.2. Hindamiskriteeriumi kohaselt määratakse ekraani heledustugevuse osas punktide arv järgmiselt: „Suurima väärtusega pakkumus saab maksimaalse arvu punkte. Teised pakkumused saavad punkte proportsionaalselt vähem ja arvutatakse valemiga: „pakkumuse väärtus“ / „suurim väärtus“ * „osakaal“.“

8.3. Arvestades asjaolu, et Vaidlustaja pakutud seadme ekraani maksimaalne heledustugevus on 300 nitti, oleks Kolmas isik punktide kogusummana saanud rohkem punkte isegi siis, kui ekraani heledustugevus oleks üksnes 520 nitti (Lisana 3 esitab Kolmas isik vaidlustuskomisjonile vastavad arvutused). Selline valgustugevus on aga oluliselt madalam isegi sellest, mis Vaidlustaja väidetavalt ise välja mõõtis ja millist tulemust ta Kolmanda isiku pakutud seadme ekraanile omistada püüab.

8.4. Kolmas isik on seisukohal, et puudub alus kahelda tootja poolt esitatud andmetes ning hindamisel oli õige Kolmanda isiku pakutud seadme ekraani maksimaalse heledustugevusena lähtuda 1000 nitisest valgustugevusest. Sellest tulenevalt on õige ka Kolmandale isikule ekraani heledustugevuse eest 10 punkti andmine.

9. Hindamiskriteerium „Aku mahutavus“.

9.1. Nii nagu ekraani heledustugevuse osas, ei oleks ka aku mahutavuse osas põhjendatud arvesse võtta mistahes andmeid, mida Vaidlustaja mingi seadme mõõtmistulemusena esitab. Isegi kui mõõtmine on teostatud usaldusväärse asutuse poolt, ei ole tegemist Kolmanda isiku poolt Hankijale näidisseadmena esitatud sülearvuti mõõtmistulemustega. Hankija ei ole ka nõudnud, et pakutavate seadmete osas tuleks esitada mingeid mõõtmistulemusi.

9.2. Hindamiskriteeriumi kohaselt määratakse aku mahutavuse osas punktide arv järgmiselt: „Suurima väärtusega pakkumus saab maksimaalse arvu punkte. Teised pakkumused saavad punkte proportsionaalselt vähem ja arvutatakse valemiga: „pakkumuse väärtus“ / „suurim väärtus“ * „osakaal“.“

9.3. Arvestades asjaolu, et Vaidlustaja pakutud seadme aku mahutavus on 52,5 Wh, oleks Kolmas isik punktide kogusummana saanud rohkem punkte isegi siis, kui aku mahutavus oleks üksnes 37 Wh (vastav arvutuskäik Lisas 3). Kuna Kolmanda isiku pakutud seadme aku mahutavus on sellest märkimisväärselt kõrgem, on Hankija Kolmanda isiku pakkumusele punkte andnud õigesti.

9.4. Kolmas isik on seisukohal, et puudub alus kahelda tootja poolt esitatud andmetes ning hindamisel oli õige Kolmanda isiku pakutud seadme aku mahutavuse osas arvestada väärtuseks 51 Wh. Sellest tulenevalt on õige ka Kolmandale isikule aku mahutavuse eest 10 punkti andmine.

9.5. Isegi kui teha punktide arvestus sellisena, et Kolmanda isiku pakutud ekraani valgustugevusele antakse punkte lähtuvalt 915 niti suurusest valgustugevusest, oleks Kolmas isik hankes edukas isegi siis, kui aku mahutavus oleks üksnes 38 Wh (vastav arvutuskäik Lisas 3).

10. Kokkuvõttes jääb Kolmas isik oma esmases seisukohas toodu juurde ning leiab, et Vaidlustaja väited Kolmanda isiku pakkumuse mittevastavuse ja pakkumusele ebaõigesti antud punktide kohta on alusetud ja põhjendamata. Kolmanda isiku pakkumus vastab kõikidele esitatud tingimustele ja Hankija on pakkumust hinnanud õigesti, tuginedes esitatud dokumentidele ja näidisseadmele. Puudub alus Hankija otsuste tühistamiseks.

11. Asja läbivaatamise piirid vaidlustusmenetluses

11.1. Kolmas isik peab vajalikuks märkida, et vaidlustusmenetluses ei kontrolli vaidlustuskomisjon mitte pakkumuste vastavust ega edukust, vaid seda, kas hankija otsused pakkumuste hindamisel on õiguspärased.

11.2. Praegusel juhul ei ole Hankija oma otsuste tegemisel eksinud RHS-is sätestatud reeglite vastu. Pakkumusi on hinnatud hanke alusdokumentide ja esitatud pakkumuste alusel, lähtudes teabest, mida Hankija on hanke alusdokumentides nõudnud. Hankija on palunud ka näidisseadme esitamist (näidis ei ole praeguses hankes pakkumuse osaks, st pakkumuse koosseisus ei pidanud seda esitama, kuid hankija võis selle esitamist eraldi paluda) ning on selle üle vaadanud. Hankijal ei tekkinud kahtlusi pakkujate poolt esitatud andmete õiguses ning Kolmanda isiku pakkumuse puhul ei ole sellisteks kahtlusteks ka alust. Hankija otsused Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks ja edukaks tunnistamise kohta on seaduslikud ja põhjendatud. Kolmandad isikud paluvad jätta vaidlustuse rahuldamata.

12. Kolmas isik kasutas vaidlustuse materjalide analüüsil ja vastuse ning seisukohtade ettevalmistamisel Ellex Raidla Advokaadibüroo abi. Õigusabikulu suuruseks on 984,50 eurot ilma käibemaksuta. Tehtud töid ja kulunud aega kirjeldab lisatud arve (lisa 4).

Tulenevalt ülaltoodust ja juhindudes RHS § 197 lg 1 p-st 4 palume:

- 1) Jätta esitatud vaidlustus rahuldamata;**
- 2) Jätta vaidlustaja vaidlustusmenetluse kulud täielikult tema enda kanda ja mõista vaidlustajalt välja kolmanda isiku kasuks kolmanda isiku vaidlustusmenetluse kulud summas 984,50 eurot.**

Käesolevale täiendavale seisukohale on lisatud:

- 1) Lisa 1: HP vastus Vaidlustaja päringule;
- 2) Lisa 2: Fujitsu Estonia AS ja HP vaheline kirjavahetus.
- 3) Lisa 3: punktide näidisarvutused vaidlustuskomisjonile (konfidentsiaalne, ei kuulu Vaidlustajale avalikustamisele);
- 4) Arve nr 241399

Lugupidamisega

Asko Pukk
Green IT OÜ

/allkirjastatud digitaalselt /